

Politik Bilim

Deneyimlerimizi Paylaşmak (3)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Bu hafta da, ‘**Üniversite-Sanayi İşbirliği Ulusal Kongresi-2008**’de dinlediğimiz bir akademisyenin, İTÜ Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Haluk Karadoğan’ın, ‘üniversite-sanayi işbirliği’ konusunda **mensup olduğu üniversitenin deneyimlerine** dayanarak bizlere aktardığı görüşlerine (bu köşenin elverdiği ölçüde) ve meseleyi ele alış biçimine yer vermek istiyorum. Sayın Karadoğan, “*Üniversite – Sanayi İlişkilerine İTÜ Yaklaşımı*” başlığını taşıyan sunuşuna şu üç tespitle başladı:

- *Sanayici ARGE yapmadan dünya ile rekabet edemiyor/edemeyecek.*
- *ARGE için gereken yatırımlar [örneğin bir araştırma laboratuvarı yatırımı] yapılabilir [sanayici açısından yeterince ekonomik] olmamaktadır.*
- *ARGE üniversitede veya üniversite ile işbirliği içinde yapılabilir.*

Ve bu tespitlerin hemen ardından ekledi: “**Gerçek ARGE için altyapı şart: Öğrenci, laboratuvar, bilgi işlem olanakları, kütüphane, öğretim üyesi/araştırmacı, [araştırma için uygun] ortam, bütçe ve zaman... Bu yeteneklere sahip olan merkezler gerçek ARGE yapabilir.**”

Belli ki, Karadoğan sanayi ile işbirliğinde üniversitesi açısından olmazsa olmaz bir koşulu, baştan, açık kâplilikle ortaya koyuyor. Anlatmak istediği şu: Sanayinin ihtiyacı eğer “**gerçek ARGE**” ise bize gerçekten ihtiyacı vardır ve ancak o zaman, işbirliğinin bizim için bir anlamı ve sanayie de yararı olur... Geçen hafta sözünü ettiğim, sanayi kesiminin, üniversiteyle işbirliği pratiğini yaşamış deneyimli temsilcisi Refik Üreyen de benzer şeyleri söylemiyor muydu? İsterseniz hemen anımsayalım: “*“Sanayi bugünün problemini üniversiteye, öğretim üyesine değil mühendise çözdürmelidir... Sanayi [ancak] geleceğin ürün ve üretim yöntemleri konusundaki bilgi ve teknoloji açığına ilişkin sorunlarını üniversite ile paylaşmalı ve [çözüm için] 2-7 yıllık projeler oluşturmalı, bunun için kaynak ayırmalı... Üniversite sanayi işbirliğinde zaman, gelecekte başlar...”*

Karadoğan, “**gerçek ARGE**” derken tam neyi kastediyor? Bunun ipuçlarını Üreyen, alıntılıdığım açıklamasıyla veriyor ama, belki de, “gerçek ARGE”nin net bir tanımı yapıлып bunun üzerinde uzlaşılmasında yarar var. Bu konuda **Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşması**’nın ekindeki **Sübvansiyonlar ve Telâfi Edici Tedbirler Anlaşması**’nda yer alan ‘**sınâî araştırma**’ ve ‘**rekabet öncesi sınâî geliştirme faaliyeti**’ terimleri, uzlaşma için, kanımca, iyi bir başlangıç olabilir. Biliyorsunuz, ‘**sınâî araştırma**’ terimi “*yeni ürünlerin, proseslerin ya da hizmetlerin geliştirilmesi ya da mevcutların önemli ölçüde iyileştirilmesinde yararlanılabilecek yeni bilgiler bulunması amacını taşıyan plânlanmış araştırma ya da kritik incelemeleri*” ifade etmektedir. ‘**Rekabet öncesi sınâî geliştirme faaliyeti**’ terimiye, “*sınâî araştırma bulgularının yeni, değişik ya da iyileştirilmiş ürünler, prosesler ya da hizmetlere yönelik bir plân, taslak ya da tasarıma dönüştürülmesini anlatmaktadır. ...ilk prototipin ortaya konması ve ayrıca, ...ürün, proses ve hizmet seçeneklerinin kavramsal formülasyon ve tasarımı ile ilk gösterimleri [demonstrasyon] ya da pilot projeler de*” bu tür bir faaliyetin kapsamına girmektedir. İşte böylesi bir ‘**sınâî araştırma-geliştirme**’ tanımı üniversiteyle sanayi arasındaki muhtemel (olası) ARGE işbirliğinin genel çerçevesini de ortaya koyabilir.

Karadoğan, sunuşunun devamında yine üniversitesinin deneyimlerine dayanarak, “*sanayici ve üniversite açısından işbirliğini güçleştiren konulara*” işaret etti. Bunu yaparken de, İTÜ, sanayi ile işbirliği deneyimini hangi tarihsel süreçte kazanmıştır; 1960’lı yıllardan günümüze,

geçilen aşamaların dökümünü verdi. İTÜ'nün işbirliği konusunda bugünkü yaklaşımı, imkânları ve sınırları nedir; yola nasıl devam edilmelidir; Karadoğan, bu konularda da ilginç tespitler yaptı. 'Üniversite-sanayi işbirliği' bu köşede sürekli olarak ele alınan konulardan biridir. Yeri geldikçe, Karadoğan'ın bu deneyim aktarımlarını da sizlerle paylaşacağım.

CBT. 25 Temmuz 2008